

ROZSYPOWAĆ (23) *vb impf*

rosypować (14), **rosypować** (9); rozsyypować *RejFóz, Leop* (2), *Mącz* (4), *BudBib, BudNT, SkarJedn, KochPs, LatHar* (2); rosypować *BierRaj, LubPs* (4), *RejPos* (2), *Strum*; rozsyypować : rosypować *BibRadz* (1:1).rozł- (14), [rosz-].

Pierwsze o oraz a jasne; drugie o prawdopodobnie jasne (tak w -ować).

inf rozsyypować (3). ◇ *praes* 1 sg rozsyypuję (4). ◇ 2 sg rozsyypujesz (4). ◇ 3 sg rozsyypuje (4). ◇ [1 pl rozsyypujemy.] ◇ 3 pl rozsyypują (4). ◇ *praet* 3 sg m rozsyypował (1). ◇ *imp* 2 sg rosypuj (1). ◇ 3 pl niech rozsyypują (1). ◇ *con* 2 sg m byś rosypował (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w. s.v. rozsypać.

1. Powodować rozpadnięcie się na kawałki; niszczyć, likwidować; *conterere, dissipare PolAnt; dispulverare Cn* [w tym: *co* (10)] (11) :

rosypować czym (1): Iáko łómną ziemię pługiem rozłypuią/ Ták łye we mnié kości moie rozłtępuią Stráchem frogiéy śmierci *KochPs* 206.

W porównaniach (2): Oto iáko then ktory tu orząc zyemię rofypuie/ Ták y nędzne kości nálze frogie piekło rozmiátuie *LubPs ee3v; KochPs* 206.

Zwrot: »wniwecz rosypować« (1): Bo ták [nieprzyjaciele twoi] ná wśsem Kołcyoł twoy Pánye łpługawili/ Známyoná bálwánow łwych yuż w nim połtawili/ Ochędołtwá twey chwały w niwecz rofypuyą *LubPs R2v*.

Szereg: »rosypować a borzyć« (1): Rołypuy á borz [*dissipa, et interfice*] zá niemi/ mowi Pán/ á czyn włzytko iáko ia każę tobie. *BibRadz Ier* 50/21.

Przen (1) :

a) *Podburzać, wprowadzać zamęt* (1) : Ludzie złołfywi rozłypuią miáltho [*dissipat civitatem; wpráwuią miálto w zginienie BibRadz*]: ále mądrzy vzkramiáią pierzchliwość. *Leop Prov* 29/8.

b) [Tracić: Bo krew naszą, *patrimonia nostra* dla niej [*Rzeczypospolitej*] rozsyypujemy, dla niej ojce, dziady i pradziady potraciliśmy *PismaPolit* 156.]

a. *O abstraktach* (6) : Panye ktori rofipuyełł radi poganłkye a odmyatałł miłly łyudłkye ij włgardzałł vradzenye xyązát [...] złołn a rołrzc przez twoye myłofyerdzye włłtká nyenawyłc ij włłitky chitrołcy zle radi przewrotnołcy włłitkych nyeprijacyoł náłłich *BierRaj* 16; *BudBib Iudith* 9/7.

W połączeniu szeregowym (1): Thu cie záłię Pan twoy raczy vczyć/ ábyś nigdy nie rofypował á márnne nie vtracał/ áni ná iákie márne zbytki nie száfował/ dobrodzyeyłtwá iegó *RejPos* 185v.

Zwrot: »wniwecz rosypować« (1): Pán záwždy dziwną možność łwą ná wśsem okázuye/ Rády łudzkye y myłli ich w niwecz rofypuye *LubPs H4v*.

Szeregi: »szarpać i rozsyypować« (1): ktory [*Kościół Boży*] teraz nieprzyłtoynymi y złołciwemi niełnałkami łzárpáią y rozłypuią [*ci, którzy mieli nam pomagać*] *BibRadz* *5.

»targać i rozsyypować« (1): Lecż łami Grekowie w rołterkach łię y niezgodzie kocháli/ one łiali y mnożyli/ od iedności wćiekáli/ y rzeczy ku pokoiowi á łpołeczności S. połtánowione płowáli/ á tárğác ie y rozłypować śmieli. *SkarJedn* 329.

2. *Sypiąc, rozrzucać na jakiejs przestrzeni; spargere PolAnt, Mącz; dispergere Vulg; sipare Mącz; effundere Cn [w tym: co (4)] (7) : Sipo, id est, spargo, Rozrzucam/ rozsypanyę. Mącz 395d; Abowiem kiedy óni [robotnicy] robią ná Pręty/ tedy nic nie dba/ ledá kędy ziemię rofypuie/ y Groblą czyni ná zbyt. Strum F3.*

rozsypować w czym [= gdzie] (1): Leop Iudic 9/45 cf Szereg.

[W przeciwstawieniu: »zbierać ... rosypować«: żeby lię tym niesłał (iáko mowią) ktory zbiera popioł/ á mąkę rofypuie LGranWarszPrzew 1570 126v.]

W porównaniu (1): Coż też chcelz rzec ku temu nędzny bogaczu/ [...] ktory prawie iáko w błoto á w proch rofypuiefz ty odrobiny fwoie/ [...] czyniąc dofyć piŕze/ nádętości/ á oney márney fwieckiey chłubie fwoiey. RejPos 185v.

Szereg: »rozsiwać a rozsypować« (1): Ale Abimelelech [!] przez cały on dzień/ dobywał miáftá: [...] y fámo zborzył/ ták że fol w niem rozsiwał á rozsypował [ut sal in ea dispergeret]. Leop Iudic 9/45.

Przen (3) :

W przeciwstawieniu: »zbierać ... rozsypować« (1): Kto nie ieft zemną przeciw mnie ieft/ á kto niezbiera zemną rozsypanie. BudNT Matth 12/30.

a) Rozprzestrzeniać (2) :

Zwrot: »po świecie rozsypować« (2): Y ty [Duchu Święty] iefteś on niebieski ogień/ ktory po świecie rozsypować miał Zbáwićiel nálz [Ignem veni mittere in terram Vulg Luc 12/49; Ognia przyŕzedłem rzucić ná ziemię BudBib] LatHar 33, 217.

3. *Sypiąc gromadzić w różnych miejscach [na co] (1) : Iozeph radzi Krolowi [...] Niech po infzych krolestwiech zboża zakupiá Ana twoie fzpichlirze wŕzędy rozsypaniá RejJóz L.*

4. *Rozdzielać [co] (2) : A ták ty Pánye Boże co wŕŕytko fpráwuyefz/ A w mocy fwey y morŕkye wody rofypuyefz [Tu confirmasti in virtute tua mare Vulg Ps 73/13; Tyś w mocy thwoiey rozdzielił Morze BibRadz]/ [...] Tyś potárł możną głowę y wyelorybowi/ A dałeś go zá pokarm ná puŕŕczy krolowi. LubPs R3.*

a. Usypywać to, co rozdziela (1) : Distermino, Rozgrániczam/ rozŕipuyę gránice. Id est divido, dissipo. Mącz 450c.

5. **[Rozdawać:**

Szereg: »dawać, rozsypować«: Márnotrąwá [...] gdzie niepotrzebá tám ieft bogátym/ tám dáie tám rozsypanie CerGór 130.]

6. *Rozplatać, pruć; detexere, dissolvere Mącz, Cn; distrahere, retexere Cn [co] (2) : Replico. Dissolvo, Odplátam/ Rozdziergam/ Fáłdy rozŕipuyę/ Rozpuŕzczam/ Odwikławam. Mącz [305]c; Detexo, Odtykam to yeft rozŕipuyę com pierwey nátkal zpuŕzczam [!]/ odtykam to yeft z krófn. Mącz 453c.*

Synonimy: 1. borzyć, rozmiatać, rozrzucać; 2. rozsiwać, roztrząsać.

Formacje współrdzenne cf SUĆ.

Cf [ROZSYPOWANIE]